

Slávnostná prednáška Mons. Jána Hirku

Vaša Magnificencia pán rektor, spektakulárni dekan a prodekan fakúlt Prešovskej univerzity, Honorabilis promótor a ostatné honorability – členovia Vedeckej rady Prešovskej univerzity i našej Gréckokatolíckej bohosloveckej fakulty, Excelencie, veľavážení a ctení hostia, priatelia, dámy a páni!

V rámci slávnostného ceremoniálu pred malou chvíľou som bol poctený titulom Doctor honoris causa Prešovskej univerzity. V tejto jedinečnej atmosfére akademickej slávnosti mi dovoľte na prvom mieste čo najúprimnejšie poďakovať Vedeckej rade univerzity za udelenú hodnosť. Udelený titul je pre mňa osobne, ale i pre gréckokatolícke biskupstvo ako miestnu cirkev, ktorú reprezentujem, veľkou poctou a uznaním. V zdôvodnení Vedeckých rád univerzity i našej teologickej fakulty ako jej organickej účasti, bolo zaiste pospomínané všetko, čo sa s tým spája a zároveň čo podmieňuje takéto vysoké akademické ohodnotenie. Žiada sa mi však v záverečnom slove byť aspoň trocha osobným vzhľadom na moje celoživotné zameranie a službu. V čase i nečase, v priazni aj nepriazni môjho osobného života a jeho údely som sa nechal viesť svojím kresťanským sformovaným svedomím a s pomocou Božou som v tomto úsilí vytrval až do týchto dní, ktoré mi dal a dožičil prežívať náš Pán – Trojjediný Boh Otec, Syn i Svätý Duch. Neodchýlil som sa od chápania života ako služby práve tomuto Bohu a blíznym v rozmere detí Božích. V tomto zámere chcem zotrvať do konca svojho života a rovnako podľa zloženého sľubu chcem dôsledne plniť povinnosti, ktoré ma v týchto chvíľach zjednotili s Prešovskou univerzitou ešte užším putom ako doteraz.

Dozrel čas do predelu tisícročia, ktoré sa končí, a začne tisícročie nové. To, čo sa udialo, už poznáme, a to čo príde, očakávame v nádeji, že to bude dobré, že my všetci, ktorí vytrváme vŕšľudskú rodinu národov na tejto planéte, sa všetkého sľubného a očakávaného dožijeme a predsa aj v relatívnom šťastí prekročíme prah tretieho tisícročia dejín. Svojím podielom prispejeme k ich zmysluplnému stvárňovaniu a tým aj naplňaniu poslania, ktoré každému z nás prináleží ako úloha.

Zmysel a náplň môjho života sa realizovala v duchovno – náboženskej oblasti ako mladého človeka, v ktorom sa zrodil zámer v kročiť do života v mene Božom, pokračoval v kňazskej službe a završuje sa v službe biskupskej. V tom istom znamení sa k Vám i v tejto chvíli prihovám.

Prežívame tesne predvianočný čas, čas očakávania osláv narodenia Ježiša Krista. Nebude teda od vecí, ak sa zamyslíme nad ich zmyslom. Na drevorezbe zo 16. storočia, ktorú som si zapamätal, je znázornené Božie dieťa, ako sedí vo dverách s knihou v ruke.

Zakrátko sa končí tento rok, či chceme, alebo nie. Treba opäť uzavrieť časový úsek a prekročiť prah nového roka – treba prejsť v myšlienkach knihu – kalendár uplynulých dní – čo sa podarilo a čo nie, čo bolo zanedbané. Každé stretnutie nás obohatilo alebo snáď ochudobnilo? Aké máme resty? Čo nás čaká, nevieme.

Čo my čakáme – dobre sa nad tým zamyslieť, poznačiť. Tento čas nebude stratený. Pomôže nám zanechať nezmyselné a ísť za stopou podstatného. Sami to nedokážeme.

Dieťa vo dverách je Kristus. Dieťa možno aj prekročiť, nevšimnúť si ho. Ale možno ho i poznať, ako Boha, ktorý sa stal človekom. „S nami Boh“, ktorý zdieľa náš život, pozná cestu. Má pre nás povzbudzujúce slovo. Ponúka nám svoju silnú ruku. Záleží na nás, či jeho pozvanie prijmem.

Bratia a sestry, to by boli naše povinnosti voči Bohu a svojej duši! Ale mi dnes žijeme vo veľmi komplikovanej dobe, v dobe, kedy nie je ohrozený len pokoj vo svete, ale priamo ďalšia existencia ľudstva. Dnes to už nie je slovná hračka, ale strašná skutočnosť. Doslovne každý deň rastie neľútostná hrozba jadrových zbraní. Proti tomuto sa dnes stavajú milióny tých, ktorí chcú brániť život pre seba, pre deti a pre ostatných blízkych. Vedome sa pridávame k nim. Niet času na náboženské, filozofické a iné rozdiely. Mier je dnes naozaj nedeliteľný, pretože v hrozbe jadrových zbraní je nedeliteľný osud tejto planéty a celého ľudstva! Keby sme vedeli, aký krátky je život, robili by sme si vzájomne viac radostí! Veľký politik Churchill, predseda vlády vo Veľkej Británii, v čase II. svetovej vojny povedal: „Nemôžem Vám pre záchranu nášho štátu nič iné sľúbiť ako slzy, krv a pot.“ A národ sa zjednotil, pochopil a zvíťazil. Obrat v strednej a východnej Európe dáva možnosť byť opäť jednotnou súčasťou. Západná Európa už nastúpila cestu k jednote, získala veľké materiálne hodnoty, ale skoro stratila dušu. I stredná a východná Európa zažila jednotu, ale vnútenou ideológiou. Teraz západ a východ Európy musí zrástť nie v mene ideológie a s vylúčením Boha – lebo práve na tom stroskotali. Je to ťažké – vidieť to v Nemecku. Nejednotí sa Európa ani ekonomikou, ekológiou, športom, ale len evanjeliom. Áno, v minulosti to bolo kresťanstvo, ktoré vyprofilovalo Európu – odmyslíme si katedrály, chrámy, kláštory, a čo zastane z Európy?

Kultúra ako služba človeku žije z Kultu, a kult, to je bohoslužba. Kresťanská kultúra je spoločným menovateľom rodiny národov. Zvyšujme hladinu jej spodnej vody kresťanskej kultúry a zachovajme tajomstvá viery – tým sa staneme nádejou celému svetu.

Európa oddelená od Boha stáva sa idolom pohanským bôžikom.

Ak má bunka zdravé jadro, môže regenerovať, ale zas len – utrpením, potom, slzami.

Problémy ľudskej spoločnosti nie len v našich krajinách, ale všeobecne a globálne, dospeli do takých rozmerov, že ich riešenie nestrpí nijaký odklad a ani jediný mysliaci človek, či už univerzitný profesor, alebo jednoduchý človek, sa nemôže vyhnúť zodpovednosti za to, čo naša generácia nechá a dokáže nastupujúcim generáciám. Nemyslím tu len na ekológiu, ale hlavne na explóziu nenávisti a neznášanlivosti v medziľudských vzťahoch, ktorá začína rozvratom normálneho rodinného života, pokračuje intrigami na pracoviskách a končí strieľaním a hádzaním bômb, hoci aj do chrámov.

Výhody a prednosti otvorenej spoločnosti s materiálnym blahobytom sú vážne znehodnocované biedou a hladom tretieho sveta a všeobecným významom kultúry a

mravnosti, čo vedie k strate orientácie hlavne u mladej generácie, ako je masová narkománia, organizovaný zločin.

Len nemúdry človek sa učí na svojich vlastných chybách. Múdry si dá poradiť a zavčas sa vyhne nebezpečeniu.

Každý mysliaci človek by mal prísť sám na to, že plný žalúdok je vec veľmi dôležitá, ale preto ešte nemusíme peniaze a materiálne bohatstvo vyvyšovať nad ostatné hodnoty a kvality osobnosti.

Podobne je to so slobodou. Sloboda je niečo iné ako nezodpovedné pôžitkárstvo a následným parazitom ľudských trosiek. Sloboda bez zodpovednosti za seba i druhých je prázdny pojem.

Sloboda bez zodpovednosti filmových tvorcov vedie k explózii násilia na plátnach kín a televíznych obrazovkách. Nemôžeme so strachom a úžasom v očiach, a súčasne so založenými rukami čakať, kým hrôzy a oplzlosti z televíznych sa stanú realitou v našich rodinách, na uliciach našich miest a dedín.

Nemôžeme čakať, že náš svet dá znovu do poriadku nejakých sedem statočných a my z bezpečného úkrytu budeme im držať palce. Pozbierajme v sebe všetku odvahu byť dobrými a prispieť k záchrane. Prešovská univerzita na to má.

A ja ako biskup budem Vám žehnať a modliť sa s pomocou Božou i ďalej trpieť, tak ako nás povzbudzuje Boh u Izaiáša proroka 41, 13: „Ja som Tvoj Pán, ktorý uchytí tvoju pravicu. Neboj sa, ja ti pomôžem.“ Kiež nám všetkým pomáha.

Na Vianoce si dávame z lásky a priateľstva darčeky, ale zostávame na zemi. S darom Boha, ktorý nám dal svojho Syna, môžeme sa dotýkať neba.

Žičím Vám požehnané sviatky a milostivý nový rok.